

ÚSTECKÝ KRAJ

Erb z Ukrajiny zdobí českou obec

Na působivém díle pracovali umělci kováři navzdory zuřící válce. Dovezli ho až do Krušných hor, kde ho posvětil farář.

MIROSLAVA ŠEBESTOVÁ

Místo, kde před více než půl stoletím stával kostel, má Hora Svatého Šebestiána opět zaplněné. Zdobí ho impozantní ocelový erb s připomínkou zbořené památky. Postarali se o něj ukrajinští kováři, které nezastavila ani válka. Odhalený byl v pondělí za přítomnosti několika desítek horalů a faráře, který ho posvětil.

Erb má nezvyklé provedení. Zavěšený je na dvou sloupech se zdobným čelem a nápisem Sebestiansberg. Pod ním je plastika kostela s letopočtem 1874 – 1967, který připomíná položení základního kamene a pozdější odstřel zchátralého svatostánku.

Dílo pro horskou obec ukovali umělci kováři v zakarpatském městě Iršava, kteří práci neodrekli ani poté, co Ukrajinu napadla vojska Ruské federace. „Je zřejmé, že do tohoto díla dali opravdu kus svého srdce,“

ocenila starostka Lenka Štelcichová.

Původně místostarostka Lenka Králová vytipovala dvanáct kovářských firem, které se mohly úkolu ujmout. Žádná z nich ale nepředčila nabídku kovářské firmy FOP Kormosh zastoupené Kormoshem Oleksandrem Ivanovychem. Na základě jejich návrhů také dílo narostlo do úctyhodných rozměrů: dosahuje výšky tři a půl metru, váží tunu a skládá se z osmi částí.

Kováři si s obcí podali ruku čtyři dny před začátkem války a své slovo neporušili. „Pracovali na erbů až do května,“ poznamenal tlumočník Valerij Kulacký. „Přitom poslední raketa, která v Karpatech spadla, byla jen deset kilometrů vzdušnou čarou od jejich dílny,“ doplnil volynský Čech, který s rodinou zakořenil v Hoře Svatého Šebestiána.

KVŮLI PŘEVOZU DVA DNY NESPALI

Nakonec kováři dílo také přivezli a na místě smontovali, než se zase vrátili do více než tisíc kilometrů vzdáleného města sužovaného válkou. „Vím, že dva dny nespali, protože byl převoz přes hranice náročný. I pro ně to ale byla práce na něčem vý-

O HISTORII kostela v Hoře Sv. Šebestiána, v jehož místě nově stojí erb, promluvil architekt Jaroslav Pachner. Odhalení a posvěcení erbů farářem si nenechalo ujít na padesát místních horalů (snímek dole). Foto: Miroslava Šebestová

jimečném, nastudovávali si historii města a kostela na internetu,“ poznamenal Kulacký.

Hora Svatého Šebestiána měla svůj kostel zasvěcený římskému vojákově a křesťanskému mučedníkovi už v 16. století. Založil ho Šebesti-

án z Veitmile. Svatostánek ale shořel spolu s více než stovkou domů na náměstí při velkém požáru v polovině 19. století.

Poté se horalové světovali do ochrany boží ve filiálním kostele

v Nové Vsi. Nový chrám dostali po více než dvaceti letech.

Vystavěný byl jako pseudorománská stavba s velkou obdélníkovou lodí a štíhlou hranolovou věží. I o ten ale přišli v roce 1967, kdy byl odstřelen kvůli zchátralému stavu a také na žádost armády. Památka totiž představovala významný orientační bod blízko nově vybudovaným kasárnám raketového vojska.

Později ve stejném místě stávala dřevěná plastika na podstavci. Když podlehla zubu času, vedení obce zvažovalo, jak ho důstojně zaplnit. Výsledkem je nový neobyčejný erb.

Těžba granátu je v ohrožení

Pokračování ze strany 1

„Snažíme se ale pracovat alespoň v omezeném měřítku, protože kdybychom úplně zastavili separační linku, velmi těžko bychom celý technologický proces obnovovali. Část zaměstnanců, kteří tu dělali léta, nám už definitivně odešla do jiných oborů, případně do důchodu.“

Technolog Jiří Boudný, který nechal v Podsedicích kus života, nevidí budoucnost „granátky“ příliš optimisticky. V rozporu s obecnou představou se těžba českého granátu – sama o sobě – od devadesátých let nevyplácí. „Tržní hodnota surového českého granátu ani nepokryje náklady na těžbu,“ vysvětlil Jiří Boudný. Aby se využití červeného drahokamu vyplatilo, musí se kámen zušlechtit brusem a rozhodnout tím, že se stane součástí šperků z drahých kovů. Proto celý cyklus zajišťuje Družstvo umělecké tvorby v Turnově. Na kompletní šperkařské výrobě se před rokem 2019 podílelo přes 250 lidí. V současnosti je to o sto pracovníků méně.

JAK SE TĚŽÍ GRANÁTY?

Celý proces těžby granátů je poměrně složitý. Oddělit několikamilimetrová zrnka drahokamu od hlusiny znamená přemístit desetitisíce tun zeminy. Před rokem 2020 to bylo například 25 000 tun materiálu na finálních 400 kg drahých kamenů.

Ale popořádku. „V sedmdesátých letech minulého

GRANÁTY se opracovávají v Turnově. Foto: Tomáš Petr

století proběhl v okolí Podsedic geologický průzkum, který odhalil celkovou mocnost nalezišť. Granátů je pod zemí dost,“ prozradil mistr provozu těžby Českého granátu Jiří Běžel. Naleziště jsou pod ornou půdou nebo pastvinami, které patří soukromým vlastníkům. S nimi se vyřeší dlouhodobý pronájem půdy, během kterého je místo vytěženo a zrekultivováno do původního stavu.

Orná půda se odkryje a na řadu přijde archeologický průzkum. Potom se vše, co je pod ornici, zhruba do hloubky pěti metrů, odveze k úpravárenské lince. Tady se nejprve postupně oddělují velké kameny a rozdrůžují jíl.

Na konci linky se nacházejí síta, kterými projdou zrnka o průměru maximálně 8 mm. Ta jsou poté spláchnuta do sazeček, kde dochází k procesu zvanému gravitační sazování.

Čediče a ostatní lehké materiály proud vody odnese a v sazečkách zůstávají pouze

těžké minerály, které se koncentrují u dna.

„Za den se ze sazeček sebere kolem 30 kg hrubého koncentráту, který podle kvality ložiska obsahuje 5–15 % granátů,“ upřesnil Boudný. Hrubý koncentrát získaný z úpravárenské linky v Podsedicích se expeduje k dalšímu zpracování do Turnova. Z vyříděných granátů se poté ručně vybírají takové, které jsou vhodné k dalšímu opracování.

Pro broušení jsou nejlepší granáty kulatého a oválného tvaru. Stejně jako u ostatních drahých kamenů se hmotnost vybroušených granátů vyjadřuje pomocí karátů. Vůbec největší granát nalezený v Podsedicích má 3,49 karátů, což odpovídá asi 0,7 gramu. Granáty se třídí podle velikosti do pěti frakcí.

„Do té první spadají největší běžné nacházené kameny o průměru 6 až 8 mm,“ osvětlil Boudný. „Tři kameny mají zhruba 1 gram, za nějž se cena pohybuje kolem 900 korun.“

INZERCE

CzechTourism 7 Statečných v Litoměřicích v Ústeckém kraji!

V sobotu 18. června se v rámci Bezva Festu na Střeleckém ostrově v Litoměřicích uskuteční unikátní sportovně benefiční projekt neziskové organizace Cesta za snem CzechTourism 7 Statečných.

Šestý ročník benefičního závodu bude probíhat na simulátorech para-cyklistiky handibike. Zástupci Ústeckého kraje společně vytvoří jeden ze sedmi statečných týmů letošní sezóny, tedy tým reprezentující Ústecký kraj v celonárodním klání krajů. Cílem sportovní výzvy je zdolat virtuální trasu 111 km složenou z cyklostezek a cyklotras ze všech čtrnácti krajů ČR, a to v co nejkratším čase.

K tomu účastníkům poslouží čtyři stacionární

simulátory handibike s reálnými video trasami. Zájemci o účast na projektu se na handibike trenažérech budou střídat a kilometry budou najíždět společně jako tým. To, co účastník uvidí na obrazovce tabletu Lenovo svého stroje, bude pro obecnostvo promítáno na obrazovkách. Kromě zajímavého sportovního zážitku se tak můžete inspirovat krásami a rozličností cyklostezek v jednotlivých krajích.

Všichni rádi soutěžíme, porovnáváme si síly, motivujeme se navzájem a společně přátelské zápolení nás baví a posouvá naše možnosti. V tomto projektu ale nejde o soupeření. Společně táhneme za jeden provaz. Náš pohyb a účast pomáhá dětem z dětských domovů

získat vybavení pro sport a aktivní volný čas.

Parterem projektu, který má za cíl sportem a společným pohybem spojit společnost a pomáhat dětem, se i v letošním roce stala agentura CzechTourism a Ústecký kraj. Připojit se k projektu a přiložit ruku k dílu může každý. Trenažéry jsou plně bezbariérové, bezpečné a vhodné jak pro lidi s handicapem, seniory i děti. Společně dokazujeme, že sport nás spojuje, společně pomáháme. Přijďte si vyzkoušet, jaké to je, šlapat na kole rukama a podpořte tým dětí z dětských domovů. Více informací o projektu CzechTourism 7 Statečných se dozvíte na www.cestazasnem.cz